

Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretiminde Yapay Zekâ ve Aktif Öğrenmenin Rolü

Ahmet Derviş MÜEZZİN* Recep ÇELİK**

Özet

Bu araştırma, yapay zekâ ve aktif öğrenme tekniklerinin yabancı dil olarak Arapça öğretimindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Teknolojik gelişmelerle uyumlu bu çalışma, Arapça öğretiminde yenilikçi stratejiler geliştirmeye odaklanmaktadır. Araştırma, yapay zekâ destekli aktif öğrenme yöntemlerinin, öğrencilerin dil öğrenme becerilerini geliştirme ve öğrenme deneyimlerini iyileştirme konusunda etkili olduğunu öngörmektedir. Yapay zekâ uygulamaları ve aktif öğrenme teknikleri, öğrencilerin Arapça okuma ve yazma becerilerini hızla geliştirmelerine, motivasyonlarını artırmalarına ve ders içeriğiyle daha güçlü bir etkileşim kurmalarına olanak tanıyabilir. Araştırmanın temel hedefleri; yapay zekâ ve aktif öğrenme tekniklerinin eğitimsel faydalarını analiz etmek, dil becerilerini geliştirecek yapay zekâ tabanlı bir model oluşturmak ve bu araçların öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisini değerlendirmektir. Google AI Studio ve Padlet gibi teknolojilerin entegre edildiği bu çalışma, deneysel bir yöntemle öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. İlk bulgular, bu tekniklerin öğrenme sürecini daha etkili, yenilikçi ve eğlenceli hâle getirdiğini göstermektedir. Yapay zekâ ve aktif öğrenmenin, Arapça öğretiminde öğretim etkinliğini artırdığı, öğrencilerin seviyelerini belirlemede ve dil becerilerini güçlendirmede önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma, Arapça öğretiminde teknoloji entegrasyonunun sunduğu potansiyeli vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arapça, yapay zekâ, aktif öğrenme, okuma ve yazma, teknoloji.

The Role of Artificial Intelligence and Active Learning in Teaching Arabic as a Foreign Language

Abstract

This research investigates the impact of Artificial Intelligence (AI) and active learning techniques on teaching Arabic as a foreign language. Aligned with technological advancements, the study focuses on developing innovative strategies for Arabic language instruction. The research hypothesizes that AI-powered active learning methods are effective in enhancing students' language skills and improving their learning experiences. AI applications and active learning techniques can potentially enable students to develop Arabic reading and writing skills more rapidly, increase their motivation, and foster stronger engagement with course content. The primary objectives of the research are to analyze the educational benefits of AI and active learning techniques, to develop an AI-based model for enhancing language skills, and to evaluate the impact of these tools on student motivation. Integrating technologies like Google AI Studio and Padlet, this study employed an experimental approach with students. Initial findings indicate that these techniques make the learning process more effective, innovative, and enjoyable. The research concludes that AI and active learning enhance teaching effectiveness in Arabic instruction, playing a significant role in determining student levels and strengthening language skills. This research highlights the potential offered by technology integration in Arabic language teaching.

Keywords: Arabic, artificial intelligence, active learning, reading and writing, technology.

* Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Mütercim Tercümanlık Bölümü, Arapça Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı, Samsun / Türkiye, moazen.ahmad@gmail.com.

ORCID ID: 0000-0002-8702-6371

** Dr. Öğr. Gör., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü, Arap Dili ve Belagatı Anabilim Dalı, Nevşehir / Türkiye, recepcelik@nevsehir.edu.tr.

ORCID ID: 0000-0002-5099-1231

***Bu makale, 2024 yılında Sinop Üniversitesi tarafından düzenlenen "I. Uluslararası Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar: Teknolojik ve Kültürel Dayatma" adlı Sempozyumda sunulan "دور الذكاء الاصطناعي والتعليم النشط في تعليم اللغة العربية كلغة أجنبية: ابتكار وتطوير" adlı bildiriden üretilmiştir.

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz / To cite this article (APA):

Müezzın, A.D., & Çelik, R. (2025). Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretiminde Yapay Zekâ ve Aktif Öğrenmenin Rolü, *Küllıye*, 6(2), 357-376. <https://doi.org/10.48139/aybukullıye.1600000>

Makale Bilgisi / Article Information

Geliş / Received	Kabul / Accepted	Türü / Type	Sayfa / Page
11 Aralık 2024	3 Temmuz 2025	Araştırma Makalesi	357-376
11 December 2024	3 July 2025	Research Article	

Extended Abstract

This study examines the potential of integrating artificial intelligence (AI) and active learning options in teaching Arabic as a foreign language, as well as the associated data transfer processes. As technological advances reshape educational paradigms, this contemporary research explores how these advances can transform the unique linguistic development trajectory of Arabic, making the learning process more effective, interactive, and personalized. The fundamental assumptions of the study suggest that combining AI-supported active learning techniques will accelerate the development of core language skills such as reading and writing, enhance learning motivation, and foster a deeper connection with the course content. Beyond presenting a theoretical framework, this study supports its arguments through comprehensive observations and concrete data.

The literature review of the research indicates that AI brings together the role of technology in education with the pedagogical benefits of active learning. By mimicking human intelligence, AI has the capacity to personalize learning processes, provide instant feedback, and enable learners to progress at their own pace. Especially for Arabic, which is often perceived as having a complex grammatical structure, AI holds significant potential in simplifying rules and offering practical exercises. On the other hand, active learning transforms passive recipients of information into active participants, accelerating the learning process through activities such as problem-solving, group work, and discussion. The combination of these two powerful approaches promises a synergistic effect that can enable countries both to develop technologically and to enhance higher-order thinking skills.

In order to test this theoretical basis, the research adopted an analytical and partially methodological approach. The study's population consisted of native Turkish-speaking students enrolled in an elective Arabic course at Samsun 19 Mayıs University in Türkiye. From this population, a sample of six students was selected and divided into three groups (A, B, C). The technological backbone of the study was formed by a customized AI model called "el-Musahhihu'l-Habîr" (The Expert Corrector), built on the Gemini 1.5 Pro model within Google AI Studio. This model was designed to analyze Arabic texts and audio recordings by classifying them according to grammar, pronunciation, spelling, and fluency criteria. Active learners were further supported through Padlet, a digital board that enabled them to collaborate, comment on each other's work, and create collective products.

Two primary tasks were assigned during the application process. First, students listened to the story "The Golden Egg" and collaboratively wrote it on Padlet in groups. Second, they read aloud a text titled "The Wise Judge" and uploaded their audio recordings to Padlet. Before data collection in these two stages, peer evaluations were conducted within groups and then across the entire class, followed by teacher-moderated discussions. After this active learning process, the students' written texts and audio recordings were evaluated in detail using the "el-Musahhihu'l-Habîr" model. The AI

model analyzed each group's work according to predetermined academic criteria, presenting the results in tables containing detailed explanations of errors, a score out of 100, and proficiency levels identified according to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) (e.g., A1, A2, B1, etc.).

The most striking finding of the research was the high consistency between traditional teacher assessments in class and the objective evaluations conducted by the AI model. For instance, a group whose reading performance was rated by the teacher as intermediate (A2) due to occasional pronunciation and grammar mistakes was similarly classified by the AI model at the same level. This demonstrated that the AI model could serve as a reliable tool in monitoring student performance and identifying specific error patterns. Additionally, the use of AI and active learning options was observed to make the learning process more dynamic, engaging, and enjoyable. By receiving instant and detailed feedback, students were able to pinpoint their errors more precisely, which enhanced their critical thinking and self-evaluation skills.

In conclusion, this study shows that the integration of AI and active learning methods in Arabic language teaching can improve educational outcomes, strengthen student communication and motivation, and concretely support language skills. The research highlights that classified AI models such as "el-Musahhihu'l-Habîr" can serve as powerful aids, saving time and providing an objective second opinion in the assessment process. Therefore, it is strongly recommended that educational institutions adopt such technological models, integrate these tools with pedagogical strategies, and expand the presence of technology literacy within Arabic language teaching programs. This study underscores the significant potential of technology-supported, student-centered approaches for the future of Arabic language education.

Giriş

Yabancı dil öğretiminde yapay zekâ ve aktif öğrenim yöntemlerinin bir araya gelmesi, dil öğrenimini yenilikçi ve etkili bir hale getirerek modern eğitim yaklaşımlarının öğrenme deneyimini geliştirebileceğini göstermektedir. Bu araştırma, Arapçanın yabancı dil olarak öğretiminde yapay zekâ ve aktif öğrenim yöntemleri kullanılarak öğrenme deneyimini geliştiren modern eğitim çözümleri sunma potansiyeliyle önem kazanmaktadır. Doğru şekilde kullanıldığında, günümüzdeki teknolojiler dil öğrenenlerin etkileşimini artırabilir ve performanslarını daha hızlı bir şekilde geliştirebilir. Bu çalışma, yapay zekâ teknolojilerini aktif öğrenim yöntemleriyle birleştirerek Arapça öğretim müfredatına etkili bir şekilde entegre etmeyi ve böylece öğrenenlerin ihtiyaçlarını karşılayarak dil öğretiminde karşılaşılan geleneksel zorlukların üstesinden gelmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, geliştirilen model aracılığıyla yapay zekâ uygulamaları ve aktif öğrenim tekniklerinin Arapça öğretimindeki eğitimsel faydalarını analiz etmeyi ve yazma ile okuma gibi temel dil becerilerini geliştirmek için yapay zekâyâ dayalı bir eğitim modelini (el-Musahhih) değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Çalışmada, akıllı araçların ve aktif öğrenim tekniklerinin öğrenenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi ile eğitim içeriğiyle etkileşimlerini artırmadaki rolü değerlendirilecektir.

Araştırma soruları olarak çalışmada; yapay zekâ ile aktif öğrenim yöntemlerinin Arapçanın yabancı dil olarak öğretim sürecini nasıl geliştirebileceği ele alınacaktır. Ayrıca, bu alanda en etkili araç ve tekniklerin neler olduğu, bu araçların nasıl kullanılıp ve geliştirilebileceği üzerinde durulacaktır. Son olarak, yapay zekâ ve aktif öğrenim yöntemlerinin birlikte kullanımının, öğrenenlerin dilsel gelişimlerine olan etkisinin nasıl değerlendirilebileceği incelenmektedir.

Araştırmanın yöntem ve tasarımı bağlamında analitik ve deneysel bir metodoloji kullanılmıştır. Bu kapsamda, yapay zekâ teknolojileri (Google AI Studio) kullanılarak bir eğitim modeli geliştirilmiş ve bu model, sınıf içindeki aktif öğrenim yöntemleriyle (Padlet¹ aracıyla) test edilmiştir. Bu modele (المصحح الخبير في اللغة العربية) “el-Musahhîh’ul-Habîr” adı verilmiştir. Model, öğrenci hatalarını düzeltmek, yazma ve okuma konusundaki materyallerle eğitilerek öğrencilere geri bildirim sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Çalışma, sınıf içinde gerçekleştirilen odaklanmış görüşmelerle, 6 öğrenci üzerinde bir durum çalışması şeklinde uygulanmıştır. Modelin etkisini ve performansını değerlendirmek amacıyla öğrenciler üç gruba (A, B, C) ayrılmıştır. Bu yaklaşım, aktif öğrenimi desteklemek ve bilgi paylaşımını teşvik etmek amacıyla uygulanmıştır. Araştırma evreni, Türkiye’nin Samsun ilinde bulunan 19 Mayıs Üniversitesi’nde, farklı fakültelerde seçmeli ders olarak Arapça öğrenen ve anadili Türkçe olan öğrencilerden oluşmaktadır. 2024-2025 eğitim-öğretim yılı kapsamında gerçekleştirilen çalışmada, odaklanmış görüşmeler için seçilen örneklem, 6 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilerin 2’si erkek, 4’ü kadın olup Arapça bilgileri farklı seviyelerdedir. Çalışma, tasarlanıp eğitilmiş model aracılığıyla bu farklılıkları belirleyip kayıt altına almayı amaçlamaktadır.

Araştırma Hipotezi: Yapay zekâ uygulamaları, aktif öğrenme teknikleriyle birlikte, Arapçanın yabancı dil olarak öğretiminde eğitim verimliliğini artırabilir, öğrenme sürecini kolaylaştırabilir, etkileşimli ve deneysel eğitim tecrübeleri sunabilir, öğrencilerin seviyelerini belirleyebilir ve geri bildirim sağlayarak somut ve olumlu bir fark yaratabilir.

Yapay Zekâ Destekli Arapça Öğretim Literatürü

Günümüzde dijital yöntemlerin eğitime uyumlu hale getirilmesi, eğitim sürecinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Sam, 2022, s. 301; Şenyaman, 2023, ss. 1057-1070). Öğrenciler artık bu tür teknolojik araçlardan faydalanmakta ve öğrenme süreçlerini kolaylaştırmak için onlara başvurmaktadır. Özellikle yapay zekâ, bilgiye hızlı ve etkin bir şekilde ulaşma imkânı sunarak, dil öğrenim sürecini herkes için daha kolay hale getiren bir araç olarak öne çıkmaktadır (Bû Allam & Ayûş, 2023, s. 594).

¹ Padlet, kullanıcıların çevrimiçi bir ortamda içerik paylaşmasına, iş birliği yapmasına ve organize etmesine olanak tanıyan bir dijital pano platformudur. Bu araç, özellikle eğitimde sıkça kullanılır ve kullanıcıların yazı, görsel, video, bağlantı veya dosya gibi çeşitli içerikleri kolayca paylaşabilmelerini sağlar. Padlet, gerçek zamanlı iş birliği için oldukça uygun olup, sınıf içi etkileşimleri artırmak, grup çalışmaları yapmak, projeler geliştirmek ve öğrenci çalışmalarını değerlendirmek için kullanılır. Kullanıcı dostu arayüzü sayesinde öğretmenler, öğrenciler ve ekipler için oldukça pratik bir çözüm sunar (İnal & Arslanbaş, 2021, s. 233).

Yapay zekâ, günümüzde bilgisayar ve internetle bağlantılı bir teknoloji olup, insan zekâsını taklit eden bir yapıya sahiptir (Barut, 2022, s. 104). Eğitsel ve bilgilendirici birçok program sunarak, bir anlamda öğretmen rolünü üstlenebilmektedir (Kurt, 2024, ss. 638-652; Muflıha, 2023, s. 94).

Yapay zekâ kavramı, “insan zekâsını taklit ederek görevleri yerine getiren ve topladığı bilgilere dayanarak kendini geliştirebilen sistemler veya cihazlar” olarak tanımlanır (Mahmud, 2020, s. 130). Bu nedenle yapay zekâ, genellikle insan zekâsı gerektiren görevleri yüksek doğrulukla gerçekleştirebilen sistemler oluşturmayı hedefleyen bir bilgisayar bilimi dalıdır ve bu özelliğiyle insan zekâsını taklit eder, ona dayanarak bazı *prompt*lar oluşturur.

Yapay zekâ, eğitim ve öğrenimde yönlendirici bir güç haline gelmiştir. Öğrencilerin öğrenme hızlarına ve özel ihtiyaçlarına uygun şekilde tasarlanmış eğitim sistemlerinde kullanılabilir (Topalova & Zhiyenbayeva, 2022). Teknolojideki hızlı gelişimle birlikte, yapay zekânın üniversite ve okullarda yaygınlaşması beklenmektedir. Bu süreçte öğretmen, bu teknolojik araçları yönetmede ve öğrenciler için basitleştirerek kullanmada önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle dil eğitimi sırasında sınıfta bu araçlardan yararlanılması büyük önem taşımaktadır.

Ayrıca yapay zekâ, öz yönelimli öğrenimi desteklemek için öğrencilere özel rehberlik sağlayarak, onların kendi hızlarında ve kendi zaman dilimlerinde öğrenmelerine olanak tanır. Bu tür araçlar, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu artırarak, akademik başarıyı hızlı ve kolay bir şekilde elde etmelerini sağlar (Hwang & Tang, 2022).

Yapay zekâ, dil ve öğretim yöntemleriyle ilgili birçok program sunmaktadır (Abdulvahhab, 2016, s. 703). Bu, geleneksel eğitim araçlarının yerini modern teknolojik eğitim teknikleriyle, özellikle görsel ve işitsel teknolojilerle değiştirme imkânı sağlamaktadır (Bonet, 1993, s. 1819). Yapay zekâ sayesinde belirli bir beceriyi öğrenmek veya geliştirmek isteyenlere kendi kendine öğrenim imkânı sunan bir öğrenme ortamı oluşturulmuştur (Abdulvahhab, 2016, ss. 704-705).

Arapça, günümüzde siyasi, ekonomik, kültürel ve dini nedenlerle dünya genelinde en çok öğretilen dillerden biri haline gelmiştir. Bir araştırmaya göre, 2023 yılı “Yapay Zekâ Hazır Bulunuşluk Endeksi” sıralamasında 132 ülke arasında Suudi Arabistan 29. sırada yer almıştır (Karataş, 2024, s. 22). Türkiye’de de bu dile yönelik büyük bir talep bulunmaktadır. Bu talep, hem Arap olmayan milletlerden bireylerin yoğun ilgisini çekmekte hem de Arapça konuşanların kendi dillerini daha iyi öğrenme ve dil kurallarını derinlemesine kavrama arzularını içermektedir. Ancak Arapçanın gramer kuralları ve dil yapıları, zaman zaman karmaşık ve akıcılıktan uzak bir yapı olarak değerlendirilebilmektedir. Bu nedenle, bu dilin modern yöntemlerle öğretilmesi, öğrenenlerin bu dili daha kolay kavramasına olanak tanımaktadır (Muflıha, 2023, ss. 93-102). Ayrıca, Arapçanın dilbilgisi kurallarını sadeleştirerek, bu dili ikinci dil olarak öğrenen öğrencilerin daha kolay erişip anlayabilmesi için yoğun çabalar harcanmaktadır.

Yapay zekânın dil öğretimindeki faydaları oldukça fazladır. Yapay zekâ, bir dili yaygınlaştırma ve bu dilin dünya genelinde tanınmasını sağlama açısından önemli bir

araçtır (Süleyman & Vatiyart, 2020, ss. 50-51). Ayrıca, yaşam boyu öğrenim fırsatları sunar, eğitim sürecindeki rutini kırar ve her öğrencinin seviyesine uygun öğretim yöntemleri geliştirilmesine olanak tanır. Ancak yaptığımız uygulamada yapay zekâ ile dil öğreniminde, sürecin bir öğretmen tarafından etkin bir şekilde yönetilmesi gerektiği göz ardı edilmemelidir. Bu bağlamda, Arap dili ve edebiyatı öğretiminde yetkin bir öğretmenin denetimi ve rehberliği, yapay zekânın sağladığı imkânlarla birleşerek daha etkili sonuçlar elde edilmesini sağlar (et-Tulûhî, 2023, s. 46).

Öte yandan, “Google Gemini 1.5 Pro” modeli ile geliştirilen uygulamada yapay zekâ ile eğitimde dikkate alınması gereken bazı olumsuz yönler de bulunmaktadır. Bunlar arasında, sağlanan bilgilerin her zaman doğru olmaması, tüm sorulara yanıt verememesi ve öğrencinin çevresiyle olan sosyal etkileşimden uzaklaşmasına neden olması gibi unsurlar sayılabilir. Ayrıca, yapay zekâyâ aşırı bağımlılık, öğrenciyi özellikle bilimsel araştırma yazımı gibi konularda intihal suçlamasıyla karşı karşıya bırakabilir (Muflîha, 2023, ss. 102-104).

Yapay zekânın önemi, kararları insanlardan çok daha hızlı ve daha tutarlı biçimde alabilme yeteneğinde yatmaktadır; çünkü yapay zekâ, büyük veri kümelerini tarafsız, duygulardan etkilenmeyen ve istatistiksel olarak tutarlı bir şekilde analiz ederek insanlara kıyasla hem daha hızlı hem de hatasız kararlar verebilir. Buna ek olarak, kullanılan akıllı sistemlerin doğruluğu, bağımsızlığı ve tarafsızlığı da önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, bu sistemlerin kararları hatalardan ve insanlardaki gibi önyargılardan uzak olur (Abdürrauf, 2017, ss. 1-9). Kullanılan akıllı sistemlerin hassasiyeti, bağımsızlığı ve tarafsızlığı sayesinde alınan kararlar, insan hatası ve sübjektiflikten uzak olmaktadır (Sulemî, 2017, ss. 1-9).

Sulemî yapay zekânın şu ek faydalarına dikkat çekmiştir: İnsan deneyimlerini ve bilgilerini yapay zekâ sistemlerinde saklayarak bu bilgilerin akıllı sistemlere aktarılmasını sağlar. İnsanlar, makinelerle etkileşimde bilgisayar programlama dilleri yerine doğal dili kullanabilir, bu da kullanım kolaylığı sunar. Bu sistemler, hızlı yanıt verme ve yüksek performans özellikleri sayesinde öğrenme süreçlerindeki engelleri ve psikolojik baskıları azaltır. Yapay zekâ sistemleri bağımsızlık, tarafsızlık ve yüksek doğruluk özelliklerine sahiptir, bu da karar alma süreçlerinde tarafsızlığı önler. Yapay zekâ, etkileşimli dijital eğitim ve bilimsel araştırma gibi farklı alanlarda uyarlanabilir ve bu alanlara katkı sağlayabilir. Araştırmacının yapay zekâ hakkındaki en önemli tespitlerinden biri, yapay zekânın araştırma yapabilme, öz yönelimli öğrenim sağlama, öğrenenle etkileşim kurma ve hızlı bir şekilde geri bildirim verme yeteneğine sahip olmasıdır (Sulemî, 2017, ss. 103-124). Bunun yanı sıra, birçok ek avantaj da sunmaktadır (Müezzîn, 2024, s. 162).

Aktif öğrenim, Arapçanın yabancı bir dil olarak öğretiminde etkili bir öğretim stratejisi olarak öne çıkmaktadır (Ünal, 1999, s. 374). Bu yöntem, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını sağlamayı ve öğrenmelerinde sorumluluk almayı hedefler. Bu strateji, problem çözme, ekip çalışması içinde düşünme, tartışmalar ve grup çalışması gibi etkileşimli etkinliklere dayanır. Araştırmacı Prince’a göre, aktif öğrenim öğrencileri ders

materyaliyle derin bir şekilde meşgul ederek, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeyi ve onları yaşam boyu öğrenmeye teşvik etmeyi amaçlar (Prince, 2004).

Bu yöntem, Arapça dil öğreniminde uygulandığında, öğrencilerin dili daha etkin bir şekilde kullanmalarını sağlar. Bu sayede öğrenciler, dili daha derinlemesine anlayabilir ve grup çalışmaları yoluyla etkili iletişim kurmaya teşvik edilirler. Bu süreç, dil öğrenimini kolaylaştırarak öğrencilerin hem bireysel hem de grup içinde öğrenim motivasyonunu artırır. Ayrıca, yapay zekâ teknolojilerinin aktif öğrenimle entegre edilmesi, eğitim sürecini daha da güçlendirebilir. Örneğin, yapay zekâ teknolojileri, öğrencilerin performans verilerini analiz ederek onlara geri bildirim sağlayabilir ve becerilerini sürekli geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu bulgu, çalışmamızın “değerlendirme sonuçları” bölümünde detaylı olarak sunulacaktır.

Yapay zekânın aktif öğrenimle birleştirilmesi, öğrencilerin yeteneklerini artırmanın yanı sıra onları öz yönelimli öğrenmeye teşvik edebilir. Bu, dil becerilerinin geliştirilmesi ve öğrenme yeteneklerinin güçlendirilmesi açısından büyük bir katkı sağlar. Bu tür bir entegrasyon, öğrencilerin hem bireysel hem de akademik gelişimlerine önemli destek sunar.

Yapılan Önceki Çalışmalar

Yapay zekâ destekli eğitim ve öğretim alanında, özellikle son yıllarda kayda değer bir araştırma birikimi olduğu gözlemlenmektedir. Bu çalışmalar arasında, yapay zekânın Arapça öğretiminde kullanımına odaklanan araştırmalar, dilin kendine özgü yapısı ve öğrenimindeki zorluklar nedeniyle ayrı bir önem arz etmektedir. Arapçanın morfolojik ve fonolojik karmaşıklığı, geleneksel öğretim yöntemlerinin yetersiz kalabildiği alanlarda yapay zekânın sunduğu kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimleri ve otomatik geri bildirim mekanizmaları gibi avantajlar, bu alandaki çalışmaları motive eden temel faktörler arasında sayılabilir. Nitekim, Arapça dil becerilerinin gelişimini desteklemek, öğrenen motivasyonunu artırmak ve kültürel anlayışı derinleştirmek amacıyla yapay zekâ tabanlı dil öğrenme uygulamaları, akıllı öğretmen asistanları ve otomatik değerlendirme sistemleri gibi çeşitli teknolojik çözümler üzerinde yoğunlaşan çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. Bu çalışmalar hem teorik çerçeveyi genişletme hem de pratik uygulamaları geliştirme potansiyeli taşımaları açısından Arapça öğretimi alanında önemli bir dönüşümü tetiklemektedir.

Müezzîn'in (2024) çalışması, yapay zekâ kullanımının Arapça konuşma becerileri üzerindeki etkinliğini ölçmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma, Türkiye'nin Samsun şehrindeki 19 Mayıs Üniversitesi öğrencileri üzerinde uygulamalı bir araştırma olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, “ChatGPT”nin gelişmiş bir versiyonu sesli asistan olarak kullanılmış ve nitel ve nicel yöntemler bir arada uygulanmıştır. Veri toplama sürecinde, odaklanmış görüşmelerden ve beşli Likert ölçeğine dayalı bir anketten yararlanılmıştır. İlk sonuçlar, “ChatGPT”nin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebileceğini ve kendilerine olan güvenlerini artırabileceğini göstermiştir.

Tıllûhî'nin (2023) çalışması, yapay zekâ platformlarının ilkökul öğrencilerine Arapça öğretiminde elektronik öğrenme ortamına etkisini incelemeyi hedeflemiştir. Yarı

deneysel bir yöntem kullanılan çalışmada, 30 öğrenciden oluşan örneklem grubu ikiye ayrılmıştır: Yapay zekâ teknolojilerini kullanan deney grubu ve geleneksel yöntemleri kullanan kontrol grubu. Sonuçlar, yapay zekânın öğrenme sürecini olumlu etkilediğini ve bu teknolojilerin eğitimde kullanılmasının gerekli olduğunu ortaya koymuştur.

Abdülvehhab'ın (2023) çalışması, yapay zekânın Arapça öğrenen her seviyedeki öğrencilerin becerilerini geliştirmesine nasıl yardımcı olabileceğini incelemiştir. Çalışma, öz düzenlemenin öğrenme sürecinde merkezi bir unsur olduğuna dikkat çekmekte ve yapay zekâ araçlarının bu düzenlemeyi nasıl kolaylaştırabileceğini vurgulamaktadır. Bu araçların, öğrencilerin bağımsızlığını artırarak öğrenim süreçlerinde belirgin ilerleme kaydetmelerine yardımcı olduğu belirtilmiştir.

Mufliha'nın (2023) çalışması, Arapça öğretiminin mevcut durumunu ve bu süreçte öğretmenlerin ve öğrencilerin karşılaştığı zorlukları analiz etmektedir. Özellikle, yabancı dil olarak Arapça öğretiminde yapay zekânın öğrenme deneyimini nasıl geliştirebileceği üzerinde durulmaktadır. Çalışma, öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerini kullanarak yeni stratejiler geliştirebileceğini ve bu stratejilerin öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine ve ufuklarını genişletmelerine nasıl katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Salem'in (2023) çalışması, yapay zekâ uygulamalarına dayalı bir programın Arapça öğretimindeki etkinliğini değerlendirmeye odaklanmıştır. Çalışma, lise öğrencilerinin anlatı yazma becerilerini geliştirmek ve bu süreçlere olan farkındalıklarını artırmak amacıyla yapılmıştır. Yarı deneysel bir tasarımın kullanıldığı çalışmada, deney grubu ile kontrol grubu arasında %1 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuçlar, programın deney grubundaki öğrencilerin anlatı yazma becerilerini geliştirmede olumlu bir etkisi olduğunu göstermiştir.

Sam'ın (2022) çalışması, yapay zekâ uygulamalarının Arapça öğretimindeki rolünü ve bu uygulamaların dijital öğrenim bağlamındaki derin etkilerini ele almaktadır. Çalışma, yapay zekânın öğrenci dil becerilerini geliştirme, onların eğitim deneyimlerini güçlendirme ve süreci daha verimli hale getirme potansiyelini gözler önüne sermektedir.

Süvayleme'nin (2022) çalışması, modern teknolojik gelişmelere uygun eğitim yöntemlerinin önemine vurgu yapmaktadır. Çalışma, bu değişimlerin eğitim çıktılarına olan etkisini ve öğretmenler ile öğrencilerin teknoloji destekli düşünme becerilerini geliştirme gerekliliğini ele almaktadır. Ayrıca, yapay zekâ araçlarının eleştirel düşüncüyü güçlendirme ve eğitimle ilgili sorunlara çözüm üretme süreçlerindeki rolünü inceleyerek, öğrencilerin modern çağa uyum sağlamasına olan katkısını vurgulamaktadır.

Uygulama Süreci

Geliştirme ve Oluşturma

Araştırmada kullanılacak yapay zekâ modeli için birçok seçenek değerlendirildi. Bu seçenekler arasında, eğitim ve model oluşturma imkânı sunan ChatGPT'nin ücretli versiyonu da bulunuyordu. Ancak, ücretsiz bir şekilde erişilebilen ve bazı yönleriyle ücretli versiyonları aşan "Google Gemini 1.5 Pro" modeli tercih edildi. Güncel

versiyonlarıyla birlikte bu model, geliştirme ve deney aşamalarında kullanılmak üzere seçildi.

Oluşturulan modele “el-Musahhihu’l-Habîr” adı verildi. Bu model, “Öğrenci çalışmalarını sürekli eğiten ve geliştiren bir denetleyici ve değerlendirici” olarak tanımlandı. Kullanıcı talimatları ise şu şekilde yapılandırıldı:

“Sana hazırladığım dosyaları yükleyeceğim. Bu dosyalar, öğrencilerin ödevlerini değerlendirip düzeltirken bilimsel bir referans olarak kullanılacaktır. Yapman gereken, bu temel dosyaları doğru bir şekilde okumak, ardından öğrencilerin okuduklarıyla karşılaştırmak ve buna dayanarak geri bildirim sağlamaktır. Ayrıca, sana doğru telaffuz ve okuma örneklerini içeren bir metin yükleyeceğim. Öğrencilerin sesli okuma performanslarını değerlendirirken, harflerin çıkış yerlerine, doğru telaffuzlarına ve dilbilgisi ile gramer hatalarına dikkat etmelisin.”

Bu talimatlar doğrultusunda, model öğrenci hatalarını tespit edip doğru bir şekilde geri bildirim sağlamak üzere eğitildi ve yapılandırıldı.

“el-Musahhihu’l-Habîr” Modülünün Kullanımı

Öncelikle sınıfta akıllı tahtada “el-Musahhihu’l-Habîr” modeli öğrencilere tanıtıldı ve her grubun yazma çalışmasını değerlendirmesi için modele aşağıdaki mesajlar iletildi:

Mesaj: Lütfen “Altın Yumurta Hikâyesi” başlıklı, daha önce elinizde bulunan metne dayanarak, her grubun yazma becerisini değerlendirin ve düzeltin. Değerlendirmenizi şu kriterlere göre yapınız:

Doğru yazım: Yazım hatalarının olup olmadığını kontrol ediniz.

Doğru dilbilgisi: Dilbilgisi kurallarına uygunluğu kontrol ediniz.

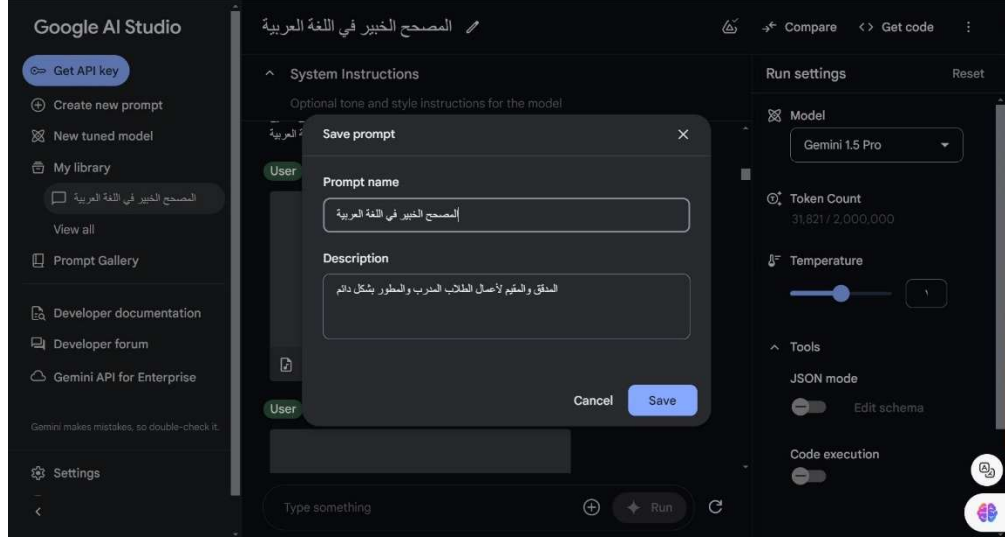
Noktalama işaretleri: Noktalama işaretlerinin doğru kullanımını değerlendiriniz.

Sonuçları düzenli bir şekilde bir tabloya yerleştiriniz. Tablo, her grup için şu bilgileri içermelidir:

1. Hataların örnekleri ve açıklamaları.
2. Genel değerlendirme ve grup puanı (100 üzerinden).

3. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) kriterlerine göre seviyelerini belirle. (ör. A1, A2, B1).

Model, her gruptan gelen metni incelemiş ve belirtilen kriterlere göre analiz ederek tablo şeklinde geri bildirim sağlamıştır. Öğrencilere bu değerlendirme ile birlikte, her grup için yazım hataları, eksiklikler ve güçlü yönler hakkında detaylı açıklamalar sunulmuş, ardından bu analiz sonuçları tartışılmıştır. Bu yöntem, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmelerine ve hatalarını fark ederek düzeltmelerine olanak tanımıştır.

Resim 1. “el-Musahhihu’l-Habîr” Modelinin İlk Hazırlık Sayfası

Modele Sunulan Metinler

“Altın Yumurta” (Öğrenci tarafından yazılacak metin)

يُحكى أَنَّهُ كَانَ هُنَاكَ فَلَاحٌ مُتَوَسِّطُ الْحَالِ، يَعِيشُ فِي قَرْيَةٍ، وَ لَدَيْهِ مِزْرَعَةٌ صَغِيرَةٌ، وَ لَا يَمْلِكُ إِلَّا دِجَاجَةً تَبْيِضُ لَهُ فِي الْأَسْبُوعِ عِدَّةٌ بِيضَاتٍ، وَ فِي يَوْمٍ مِنَ الْأَيَّامِ، رَأَى بِيضَةً لَوْنُهَا كَالذَّهَبِ، فَظَنَّ أَنَّهَا فَاسِدَةٌ، وَ لَمَّا تَعَجَّبَ مِنْ لَوْنِهَا، أَخَذَهَا وَرَمَاهَا بَعِيدًا. فَلَا حِظَّ أَنَّ الْبِيضَةَ لَمْ تَنْكَسِرْ، فَأَخَذَهَا وَذَهَبَ إِلَى صَانِعِ الذَّهَبِ، فَقَالَ الصَّانِعُ؟ هَذِهِ بِيضَةٌ ذَهَبِيَّةٌ. وَ فِي الْيَوْمِ التَّالِيِ، بَاضَتِ الدِّجَاجَةُ بِيضَةً ذَهَبِيَّةً أُخْرَى. وَ فِي الْيَوْمِ الثَّلَاثِ، بَاضَتْ أَيْضًا بِيضَةً ذَهَبِيَّةً، فَأَصْبَحَ هَذَا الْفَلَاحُ مِنَ الْأَغْنِيَاءِ، بَلْ أَغْنَى شَخْصٌ فِي الْقَرْيَةِ. فَبَدَأَ الْفَلَاحُ يُفَكِّرُ وَ يَتَسَاءَلُ لِمَاذَا أَنْتَظِرُ يَوْمًا كَامِلًا حَتَّى تَبْيِضَ لِهَذِهِ الدِّجَاجَةِ بِيضَةً وَاحِدَةً؟ الْبِيضُ يَأْتِي مِنْ بَطْنِ الدِّجَاجَةِ، وَ يُمْكِنُنِي أَنْ أُسْتَخْرِجَ الْبِيضَاتِ الذَّهَبِيَّاتِ كُلَّهَا، فَأَخَذَ السَّكِينِ وَ شَقَّ بَطْنَ الدِّجَاجَةِ، فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا، فَامْتَنَتِ الدِّجَاجَةُ، وَ لَمْ يَعْذُ هُنَاكَ بِيضٌ ذَهَبِيٌّ.

“Bir zamanlar, orta halli bir çiftçinin yaşadığı bir köyde, küçük bir çiftliği ve sadece birkaç yumurta veren bir tavuğu varmış. Günlerden bir gün, çiftçi altın renginde bir yumurta görmüş. Önce bunun bozuk bir yumurta olduğunu düşünmüş. Ancak rengine şaşırarak yumurtayı alıp uzağa fırlatmış. Fakat yumurta kırılmamış. Çiftçi, yumurtayı alıp bir kuyumcuya götürmüştü. Kuyumcu, ‘Bu bir altın yumurta’ demiş. Ertesi gün, tavuk bir altın yumurta daha yumurtlamış. Üçüncü gün yine bir altın yumurta daha vermiş. Çiftçi kısa sürede köyün en zengin insanı olmuş. Ancak çiftçi düşünmeye başlamış: ‘Neden her gün bir yumurta beklemek zorundayım? Altın yumurtalar tavuğun içinde, hepsini birden çıkarabilirim!’ Bunun üzerine bir bıçak alarak tavuğun karnını yarmış. Ama içeride hiçbir şey bulamamış. Tavuk ölmüş ve bir daha altın yumurta elde edememiş.”

“Akıllı Kadı” (Öğrenci tarafından yüksek sesle okunacak metin)

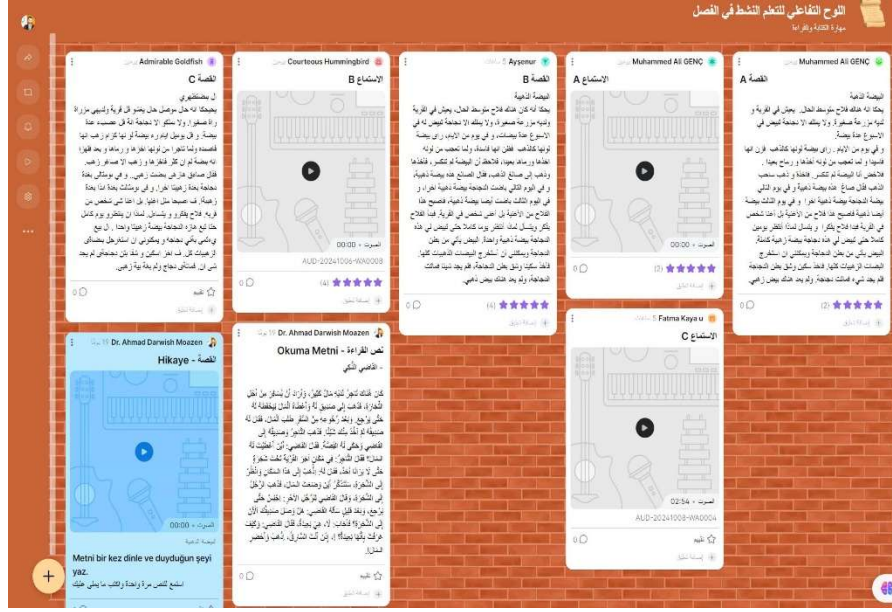
كَانَ هُنَاكَ تَاجِرٌ لَدَيْهِ مَالٌ كَثِيرٌ، وَ أَرَادَ أَنْ يُسَافِرَ مِنْ أَجْلِ التِّجَارَةِ، فَذَهَبَ إِلَى صَدِيقٍ لَهُ وَ أَعْطَاهُ الْمَالَ لِيَحْفَظَهُ لَهُ حَتَّى يَرْجِعَ. وَ بَعْدَ رُجُوعِهِ مِنَ السَّفَرِ طَلَبَ الْمَالَ، فَقَالَ لَهُ صَدِيقُهُ لَمْ أَخُذْ مِنْكَ شَيْئًا. فَذَهَبَ التَّاجِرُ وَ صَدِيقُهُ إِلَى الْقَاضِي وَ حَكَى لَهُ الْقِصَّةَ. فَقَالَ الْقَاضِي: أَيْنَ أَعْطَيْتَ لَهُ الْمَالَ؟ فَقَالَ التَّاجِرُ: فِي مَكَانِ آخِرِ الْقَرْيَةِ تَحْتَ شَجَرَةٍ حَتَّى لَا يَرَانَا أَحَدٌ، فَقَالَ لَهُ: إِذْهَبْ إِلَى هَذَا الْمَكَانِ وَ أَنْظِرْ إِلَى الشَّجَرَةِ، سَتَنْتَظِرُ أَيْنَ وَضَعْتَ الْمَالَ، فَذَهَبَ الرَّجُلُ إِلَى الشَّجَرَةِ،

وَقَالَ الْقَاضِي لِلرَّجُلِ الْآخَرِ: اجْلِسْ حَتَّى يَرْجِعَ، وَبَعْدَ قَلِيلٍ سَأَلَهُ الْقَاضِي: هَلْ وَصَلَ صَدِيقُكَ الْآنَ إِلَى الشَّجَرَةِ؟ فَأَجَابَ:
لَا، هِيَ بَعِيدَةٌ، فَقَالَ الْقَاضِي: وَكَيْفَ عَرَفْتِ بِأَنَّهَا بَعِيدَةٌ؟!، إِذْنِ أَنْتِ السَّارِقُ، إِذْهَبْ وَأَخْضِرِ الْمَالَ!.

“Bir zamanlar, çok parası olan bir tüccar varmış. Tüccar ticaret yapmak için seyahate çıkmak istemiş. Bunun için bir arkadaşına gidip parasını emanet ederek, geri dönene kadar parayı saklamasını rica etmiş. Seyahatten döndüğünde, arkadaşından parasını istemiş. Ancak arkadaşı, ‘Senden hiçbir şey almadım,’ demiş. Tüccar, arkadaşısıyla birlikte kadıya gitmiş ve durumu anlatmış. Kadı, tüccara sormuş: ‘Parayı ona nerede verdin?’ Tüccar, ‘Köyün diğer ucunda bir ağacın altında, kimsenin bizi görmemesi için,’ diye cevap vermiş. Kadı, ‘Bu yere git ve ağaca bak. Parayı nereye koyduğunu hatırlayacaksın,’ demiş. Tüccar ağacın olduğu yere gitmiş. Kadı ise arkadaşına, ‘Burada otur, tüccar dönene kadar bekle,’ demiş. Bir süre sonra kadı, arkadaşına sormuş: ‘Arkadaşın şimdi ağaca ulaştı mı?’ Adam, ‘Hayır, orası uzakta,’ diye cevap vermiş. Kadı bunun üzerine, ‘Onun oraya uzak olduğunu nasıl biliyorsun? Demek ki sen hırsızısın! Hemen git ve parayı getir!’ demiş.”

Metnin, yazı ve ses kaydına ait dosyası modele sunulduktan sonra, altı öğrenci üç gruba ayrılmıştır. Bu gruplar (A, B ve C) olarak adlandırılmış ve yazma etkinliği için iş birliği yapmaları istenmiştir. Öğrencilerle, dinleyecekleri metni (Altın Yumurta) yazmaları için bir Padlet bağlantısı paylaşılmıştır. Bu çalışma, aktif öğrenimi desteklemek ve öğrenciler arasında deneyim paylaşımını teşvik etmek amacıyla özellikle grup çalışması şeklinde planlanmıştır.

Takım üyeleri, yazdıkları metinler üzerine yorum yapmaya ve Padlet üzerinden bu metinlere yıldız sistemiyle değerlendirme eklemeye teşvik edilmiştir. Daha sonra, öğretmen rehberliğinde gruplar arasında açık bir tartışma oturumu düzenlenmiştir. Bu değerlendirmede, her grubun metni imla doğruluğu açısından analiz edilmiş ve sonuçlar, yapay zekâ değerlendirmesiyle karşılaştırılmak üzere kayıt altına alınmıştır. Bu süreç, öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlarken, yapay zekânın değerlendirme sürecine dâhil edilmesiyle geleneksel yöntemlerle kıyaslama yapılmasına olanak tanımıştır.

Resim 2. Öğrencilerin Sınıftaki Aktif Öğrenme Esnasında Padlet Programı ile Ortak Yazı Paylaşımları

Resim 3. Her Grup Öğrencilerinin Arapça Okuma Becerisinin Yapay Zekâ Tarafından Değerlendirilmesi

3.4. Sesli Okuma ve Grup Çalışması

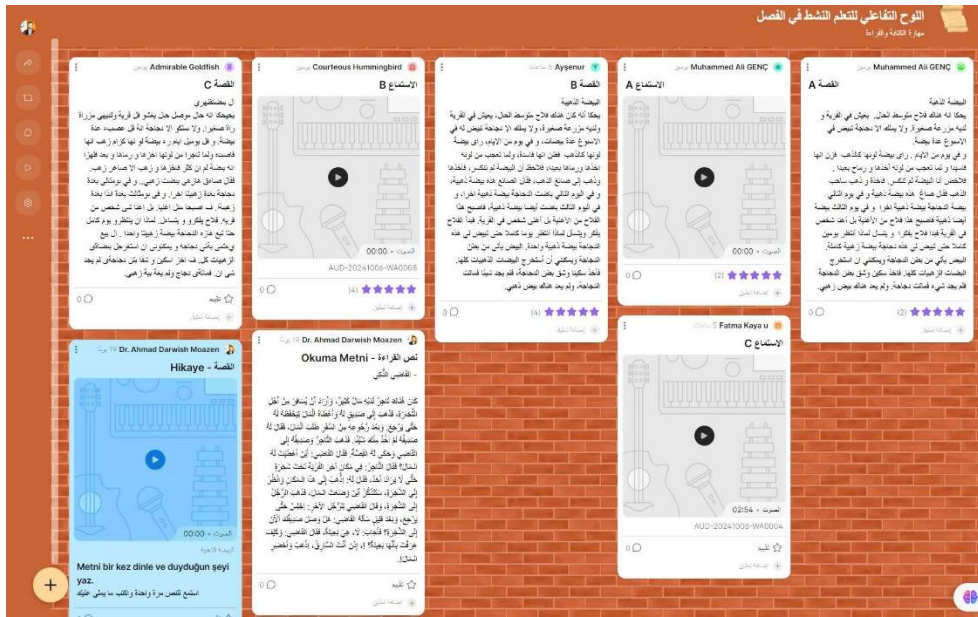
Çalışmanın ikinci aşamasında, aynı gruplardan (A, B, C) her birinin liderinden “Akıllı Kadı” metnini sesli olarak okumaları istenmiştir. Bu aşamada, grup lideri önce takım arkadaşıyla metin üzerinde çalışarak doğru telaffuz ve vurgu üzerine pratik yapmıştır. Ardından, okuma performansını kaydederek Padlet platformuna yüklemiştir.

Padlet üzerinden tüm öğrencilerin bu ses kayıtlarını dinlemesi sağlanmıştır. Bu uygulama, öğrenciler arasında etkileşimin artırılması ve yapılan hataların fark edilmesini

teşvik etmeyi hedeflemiştir. Sınıfta her grubun okuması açık bir şekilde dinlenmiş ve ardından öğrenciler arasında tartışma oturumu düzenlenmiştir.

Tartışma sırasında telaffuza dair harflerin doğru seslendirilmesi, vurgu ve akıcılık gibi unsurlar değerlendirilmiştir. Dilbilgisi ve diksiyon bağlamında metin içinde doğru bir dil akışı sağlanıp sağlanmadığı izlenmiştir. Geribildirim olarak Padlet üzerinden öğrencilerin yorum yapması ve yıldız sistemine göre değerlendirme yapması istenmiştir.

Bu süreç, öğrencilerin bireysel performanslarını diğer gruplarla karşılaştırarak hatalarını fark etmelerine olanak tanımıştır. Ayrıca, grup liderlerinin okuma performansı temel alınarak bir öğrenme ortamı oluşturulmuş, böylece takım çalışması ruhu ve iş birliği teşvik edilmiştir. Hem öğrencilerden gelen değerlendirmeler hem de öğretmenin rehberliği sayesinde okuma becerilerinde farkındalık ve gelişim sağlanmıştır.

Resim 4. Öğrencilerin Sınıftaki Aktif Öğrenme Esnasında Padlet Programı ile Ortak Okuma “Ses Kaydı” Paylaşımları

“el-Musahhihu’l-Habîr” ile Okuma Becerilerinin Değerlendirilmesi

Sınıfta akıllı tahtada “el-Musahhihu’l-Habîr” modeli kullanılarak, her grubun okuma performansı değerlendirilmiştir. Model, grupların sesli okuma kayıtlarını analiz ederek şu kriterlere göre değerlendirme yapması için yönlendirilmiştir:

Mesaj: Lütfen daha önce elinizde bulunan “Akıllı Kadı” metnine dayanarak, her grubun okuma performansını şu kriterlere göre değerlendiriniz:

Dilbilgisi hataları: Gramer hatalarını tespit ediniz.

Harflerin çıkış noktaları: Harflerin doğru bir şekilde telaffuz edilip edilmediğini kontrol ediniz.

Doğru vurgu ve akıcılık: Metnin doğru tonlama ve akıcı bir şekilde okunup okunmadığını değerlendiriniz.

Genel doğruluk: Okumanın metne uygun olup olmadığını analiz ediniz.

Sonuçları düzenli bir şekilde bir tabloya yerleştiriniz. Tabloda şu bilgiler yer almalıdır:

1. Her grubun yaptığı dilbilgisi ve telaffuz hataları (örneklerle birlikte).
2. Her grubun genel performansı için verilen puan (100 üzerinden).
3. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı (CEFR) kriterlerine göre seviyeleri (ör. A1, A2, B1).

Değerlendirme sürecinde Model, her grubun ses kaydını dinleyerek dilbilgisi ve telaffuz hatalarını belirlemiş, bu hataları detaylı bir şekilde açıklamıştır. Her grup için hatalar ve güçlü yönler bir tablo halinde sunulmuştur. Performans puanları 100 üzerinden verilmiş ve CEFR seviyelerine göre her grubun seviyesi (örneğin, A1, A2) belirlenmiştir. Geri bildirimde öğrencilerin eksik olduğu alanlar vurgulanmış ve bu eksiklikleri düzeltmek için önerilerde bulunulmuştur.

Sonuç olarak öğrenciler, kendi okuma hatalarını ve diğer grupların performansını görme fırsatı bulmuş; bu sayede yapay zekâ ile yapılan değerlendirmeler üzerinden açık bir tartışma ortamı oluşturulmuştur. Bu süreç, okuma becerilerini geliştirmek ve her grubun kendisini objektif bir şekilde değerlendirmesini sağlamak amacıyla oldukça etkili olmuştur.

الجموعه الأولى	الجموعه الثانية	الجموعه الثالثة
اسم المجموعة	اسم المجموعة	اسم المجموعة
مستوى الأداء	مستوى الأداء	مستوى الأداء
النتيجة	النتيجة	النتيجة
CEFR	CEFR	CEFR
100 من 100	75 من 100	40 من 100

Resim 5. Her Grup Öğrencilerinin Arapça Yazma Becerisinin Yapay Zekâ Tarafından Değerlendirilmesi

Analiz ve Değerlendirme

“Metin Okuma” Analizine Dair Yapay Zekâ Tarafından Sağlanan Bilgiler

Tablo 1. Yapay Zekânın Öğrencilerin Metin Okumalarını Değerlendirme Sonuçları

Grup	Dilbilgisi Hataları	Grammer Hataları	Harflerin Çıkış Noktaları	Doğru Telaffuz	Seviye CEFR	Notlar	Puan (100 üzerinden)
1. Grup A	- "يُسَافِرُ" kelimesinin "يُسَافِرَا" şeklinde telaffuzu. - "المَكَانَ" kelimesinin "المِكَانَ" olarak okunması. - "أَعْطَيْتَهُ" kelimesinin "أَعْطَيْتُو" olarak telaffuzu.	- Belirli isimlerden önce "ال" takısının eksik kullanımı.	- Bileşik kelimelerde ("سَتَتَذَكَّرُ" gibi) küçük bir tereddüt. - Bazı uzun ünlülerin ("فَتْحَةً" ve "كَسْرَةً") yanlış telaffuzu.	- "أَرَادَ" kelimesinde vurgu yanlış yerde, "ز" harfinde yerine "ا" harfinde olmalıydı. - Bazı hemzelerin yanlış okunması.	A2	- Genel olarak iyi bir okuma, ancak harflerin doğru telaffuzuna ve vurgu kurallarına daha fazla odaklanılması önerilir.	80
2. Grup B	- Hiçbir hata tespit edilmedi.	- Hiçbir hata tespit edilmedi.	- Tüm harfler ve kelimeler net ve doğru bir şekilde telaffuz edildi.	- Doğru vurgu, duraklama ve hareketlerin eksiksiz kullanımı.	B1/B2	- Metni anlamada derinlik ve iyi bir okuma performansı sergilenmiştir.	98
3. Grup C	- Şedde içeren kelimelerin "أَحْضَرُ" telaffuzunda zorluklar - "وَكَيْفَ" kelimesinin "وَكَيْفِ" olarak telaffuzu - "ذ" ve "ز" harflerinin karıştırılması	- Son harflerin hareketlerinde hata (رفع, نصب, جزم) - Sıfatlarda dişillik-erkeklik uyumsuzluğu	- "ز" harfinin zayıf telaffuzu - Bazı kelimelerin ("أَحْضَرُ") belirsiz ve anlaşılmayan şekilde okunması.	- Vurgu ve hareketlerde birçok hata. - Duraklama ve devam etme kurallarına dikkat edilmemesi.	A1/A2	- Temel dilbilgisi kurallarına ve telaffuz doğruluğuna odaklanılması gerekiyor. - Sesli okuma pratiği ve duraklama işaretlerine dikkat önerilir.	65

"Metni Yazma" Analizine Dair Yapay Zekâ Tarafından Sağlanan Bilgiler

Tablo 2. Yapay Zekânın Öğrencilerin Metin Okumalarını Değerlendirme Sonuçları

A Grubu

Kriter	Değerlendirme	Örnekler
Doğru Yazım	Zayıf	- "البيضة" yerine "البيضة". - "يحيكى" yerine "يحيكا". - "فاسدة" yerine "فاسيدا". - "صانع" yerine "وساحب". - "الأغذية" yerine "الأغنية".
Doğru Yazım	Zayıf	- Hemze yazım hataları: "فى" yerine "في". - Şedde eksikliği: "يومين" yerine "يوم". - Tâ-i merbûta hataları: "ماتت" "دجاج".
Noktalama İşaretleri	Çok Zayıf	- Nokta ve virgül kullanımının eksikliği.
Seviye (CEFR)	A1	Öğrenci temel düzeyde bir anlayış göstermekte, ancak yazım ve dilbilgisi kurallarını uygulamakta büyük zorluk yaşamaktadır.
Puan (100 üzerinden)	55	
B Grubu		
Kriter	Değerlendirme	Örnekler
Doğru Yazım	İyi	- Küçük hatalar: "اخرا" yerine "أخرى".
Doğru Yazma	Orta	- Hemze yazımında hatalar. - Şedde kullanımında eksiklikler.
Noktalama İşaretleri	Orta	- Gereksiz yere çok sayıda virgül kullanımı. - Nokta kullanımının eksikliği.
Seviye (CEFR)	A2/B1	Öğrenci metni iyi anlamış ve genel olarak doğru uygulamış; ancak bazı küçük dilbilgisi ve yazım hataları mevcut.
Puan (100 üzerinden)	75	
C Grubu		
Kriter	Değerlendirme	Örnekler
Doğru Yazım	Çok Zayıf	- Birçok yazım hatası: "يحيكا" yerine "يحيكى", "مزرارة" yerine "مزرعة", "كالم" yerine "كالم".
Doğru Yazım	Çok Zayıf	- Hemze yazım kurallarına uyulmaması.

		- Şedde ve tâ-i merbûta kullanımında hatalar.
Noktalama İşaretleri	Çok Zayıf	- Noktalama işaretlerinin neredeyse hiç kullanılmaması.
Seviye (CEFR)	A1	Öğrenci metni anlamakta ve yazım kurallarını uygulamakta büyük zorluk yaşamaktadır; temel destek gerekiyor.
Puan (100 üzerinden)		40

Öneriler

- Eğitim kurumlarının, örneğin, “el-Musahhihu’l-Habîr” gibi geliştirilmiş eğitim modellerini benimseyerek bu araçları öğrenciler arasında yaygınlaştırması teşvik edilmelidir. Bu, öğrencilerin öz yönelimli öğrenim süreçlerini destekleyecek ve bağımsız öğrenme becerilerini artıracaktır.
- Öğretmenler, aktif öğrenim yöntemlerini yapay zekâ araçlarıyla birleştirmeye ve bu araçları geliştirmeye teşvik edilmelidir. Öğrenciler, bu tür araçları kullanarak kendi seviyelerini değerlendirme konusunda cesaretlendirilmelidir. Bu uygulama, öğrencilerin dil seviyelerinin yükseltilmesine ve öğrenme süreçlerinde daha bağımsız hale gelmelerine katkı sağlayacaktır.
- Yapay zekâ teknolojilerinin ve geliştirilmiş modellerin, Arapçanın yabancı bir dil olarak öğretim müfredatlarında daha geniş bir şekilde kullanılması önerilmektedir. Bu teknolojilerin sınıf içi aktif öğrenimle ilişkilendirilmesi, dil öğretim süreçlerini daha etkili ve etkileşimli hale getireceği anlaşılmıştır.

Sonuç

1. Öğretmenin sınıf içi yaptığı değerlendirme ile yapay zekânın sağladığı geri bildirimler arasında üç grup için büyük bir uyum gözlemlenmiştir. Grup A, bazı kelimelerin telaffuzunda ve “el” takısının kullanımında sorun yaşamış ve seviyesi A2 olarak belirlenmiştir. Hem öğretmen hem de yapay zekâ bu değerlendirmede hemfikirdir.

2. Okuma Analizi:

Birinci grup, bazı kelimelerin telaffuzunda ve belirli kelimelerde “el” takısını kullanmada sorunlar yaşıyordu ve seviyeleri A2 olarak belirlenmişti. Bu durum yapay zekâ tarafından da ifade edilmiştir. Öğretmen bu gruba 75 puan verirken, yapay zekâ 80 puan vermiştir. Burada öğretmen değerlendirmesi ile yapay zekâ değerlendirmesi arasında büyük bir uyum görülmektedir.

İkinci grup, okuma konusunda başarılıydı ve çok fazla hata yapmamıştı. Ancak harflerin mahreçlerinde (telaffuz yerlerinde) bazı problemler bulunuyordu. Bu grubun seviyesi B2 olarak belirlenmiştir ve bu seviye yapay zekâ tarafından da onaylanmıştır.

Öğretmen bu gruba 95 puan verirken, yapay zekâ 98 puan vermiştir. Burada da öğretmen ve yapay zekâ değerlendirmeleri arasında büyük bir uyum görülmektedir.

Üçüncü grup, dil bilgisi, mahreçler, okuma ve konuşma açısından çok zayıftı. Bu grubun seviyesi A1 olarak belirlenmiştir ve yapay zekâ bu seviyeyi doğrulamıştır. Öğretmen bu gruba 60 puan verirken, yapay zekâ 65 puan vermiştir. Önceki tabloda da görüldüğü gibi öğretmen ile yapay zekâ değerlendirmeleri arasında büyük bir uyum mevcuttur.

3. Yazma Analizi:

Birinci grup, yazma ve imla açısından zayıftı ve seviyesi A1 olarak değerlendirildi. Grup genel olarak orta düzeyde bir kategoride sınıflandırıldı.

İkinci grup, yazma konusunda en iyi grup olarak değerlendirildi, ancak yine de bazı hatalar mevcuttu.

Üçüncü grup, yazma ve imla açısından en kötü grup olarak değerlendirildi.

Dikkat çekici olan, sınıf içinde öğretmenin öğrencilerle yaptığı değerlendirme ile önceki tabloda yapay zekâ tarafından yapılan değerlendirme arasında tam bir uyum olmasıdır.

4. Yapay zekâ “el-Musahhihu’l-Habîr”, sınıf içindeki aktif öğrenme sürecini güçlendirmede önemli bir rol oynamıştır. Özellikle öğrencilerin gruplara ayrılması ve bir ekip olarak birlikte çalışmalarını teşvik edilirken bu modelin kullanımı, her grup için değerlendirme ve geri bildirim süreçlerinde etkili olmuştur.

5. Çalışma sonucunda, öğrencilerin eğitim içeriğiyle olan etkileşimlerinin önemli ölçüde arttığı görülmüştür. Bu yöntem öğrenim sürecini daha eğlenceli hale getirmiş ve dil seviyesinin belirlenmesini de kolaylaştırmıştır. Geleneksel yöntemlere kıyasla daha ilgi çekici bir öğrenme ortamı sunmuş ve öğrencileri bu modeli bireysel öğrenim için nasıl kullanabileceklerini keşfetmeye teşvik etmiştir.

6. Yapay zekânın hata düzeltmede kullanılması, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Bu da onların kendi hatalarını fark etmelerine ve dil seviyelerine uygun bir şekilde seviyelerini belirlemelerine olanak tanımıştır. Bu durum, eğitim sürecini iyileştirmiş ve aynı zamanda zaman ve emek tasarrufu sağlamıştır.

Kaynakça

Abdulvahhab, S. H. M. (2016). Faâliyetu ba'di tatbikâti'z-zekâi'l-istinâ'î fî tenmiye meharâti't-taallumi'l-elektrunî ve't-tanzîmi'z-zâtî ledâ tullâbi teknolojiyâ et-talîm murtefi'î ve munhafizî's-si'ati'l-akliyye. Mecelletu'd-Dirasâti ve'l-Buhusi't-Terbeviyye, 9(4), 700-757.

- Abdür-rauf, A. (2017). Devrû'z-zekâi'l-istinâ'î fi tahsîni cevdeti'l-hidmeti'l-mukaddeme li-talebeti'l-câmiati'l-Ürdüniyye min vechati nazarihim. el-Mecelletü'l-İnternetiyye li't-Teknolojiyye fi't-Ta'limi'l-Âlî, 1-9.
- Barut, E. (2022). İstatistiksel Makine Çevirisi İle Nöral Makine Çevirisinin Dilbilimsel Parametrelerle Karşılaştırılması: Google Translate. Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi, 4(1), 103-118. <https://doi.org/10.54132/akaf.1116949>
- Bonet, A. (1993). ez-Zekâu'l-istinâ'î: Vaki'uh ve mustakbeluh (A. S. Fergali (Çeviri), Ed.). el-Mecelletu'l-Vataniyyetu li's-Sekâfeti ve'l-Fununi ve'l-Âdab, Silsiletu Âlemi'l-Marifet.
- Bû Allam, A., & Ayûş, N. (2023). Fa'aliyetul-berâmici'l-elektruniyye fi ta'limi'l-lugati'l-Arabiyye li'n-nâtikîne bi-gayrihâ: Dirâsetun tatbikiyye takyîmiyye li-ba'di berâmici ta'limi'l-lugati'l-Arabiyye. Mecelletu'l-Kelim, 8(1), 593-607.
- Tulûhî, R. C. (2023). Eseru minassâti ez-zekâu'l-istinâ'î 'alâ bîeti't-taallumi'l-elektronî fi tedrîsi'l-lugati'l-Arabiyye ledâ talabeti'l-merhaleti'l-ibtidâiyye. Mecelletu'l-Muesseseti'l-Arabiyye li'l-'ulum ve neşri'l-ebhas, 2(8), 45-60.
- Hwang, G. J., & Tang, K.-Y. T. (2022). AI in online-learning research: Visualizing and interpreting the journal publications from 1997 to 2019. The International Review of Research in Open and Distributed Learning, 23(1), 104-130. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v23i1.6319>
- İnal, E., & Arslanbaş, F. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Uzaktan Öğretiminde İletişim Odaklı Web 2.0 Araçları ve Uygulama Örnekleri. Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(Özel Sayı), 228-249. <https://doi.org/10.35675/befdergi.850781>
- Karataş, A. (2024). Uluslararası yapay zekâ stratejilerinin eğitim bağlamında değerlendirilmesi. Social Science Development Journal, 9(47), 15-27. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14131787>
- Kurt, G. (2024). Yapay Zekânın Çeviriyle İmtihani: Arapça-Türkçe Şiir Çevirisi Üzerine Bir İnceleme. RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 42, 638-652. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13981156>
- Mahmud, A. M. (2020). Tatbikâtu ez-zekâu'l-istinâ'î: Medhal li-tatvîri't-talîm fi zilli tehaddiyâti câihati fîrusi korona. el-Mecelletu'd-Devliyye li'l-Buhûsi fi'l-Ulumi't-Terbeviyye, 3(4).
- Mufliha, L. (2023). ez-Zekâu'l-istinâ'î fi hidmeti ta'limi'l-lugati'l-Arabiyye li-gayri'n-nâtikîne biha: Tehaddiyat tuvâcihuha ve afâk mubeşşire. Lisansüstü Öğrenci Konferansı.
- Müezzîn, A. D. (2024). Tavzîfu tatbikâti ez-zekâi'l-istinâ'î fi ta'limi'l-muhadeseti'l-Arabiyye li-gayri'n-nâtikîne bihâ: Dirâsetun Tatbikiyye. İçinde M. Kaddum (Ed.), Ez-Zekâu'l-Istina'i ve Devruh fi taallumi'l-Lugati'l-Arabiyye ve talimiha. Daru İdal.

- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Sam, A. (2022). Faâliyetu tatbîkati ez-zekâi'l-ıstina'î fi talîmi'l-lugati'l-Arabiyye elektruniyyen. *Mecelletu'l-Lisaniyyâti ve't-Terceme*, 2(3), 298-306.
- Sulemî, İ. (2017). Tatbîkâtul-zekâu'l-ıstinâ'î li-stircâi'l-malumati fi cujil. *Mecelletu Dirâsati'l-Malumat*, 1(19).
- Süleyman, B., & Vatiyart, C. (2020). Devru “ez-Zekâu'l-Istinâ'î” fi tatvîri'l-bahsi'l-lisâni'l-'Arabî. *Câmi'atu Mustafa İstambuli*, Cezayir: Arap Dili Yüksek Konseyi.
- Şenyaman, G. (2023). Arapça yabancı dil öğretiminde yapay zekânın geleceği: ChatGPT örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 33, 1057-1070. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1285940>
- Topalova, O., & Zhiyenbayeva, N. (2022). Artificial intelligence in education: AIEd for personalised learning pathways. *The Electronic Journal of e-Learning*, 20(5), 639-653.
- Ünal, S. (1999). Aktif öğrenme, öğrenmeyi öğrenmek ve probleme dayalı öğrenme. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 373–378.

Çatışma beyanı: Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederler.